

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Haymo||nis Episcopi Hal-||berstatten[sis] Homiliarum,
nunc sexto || maiori [pro] ante hac unquam dili||gentia
excusarum, || Pars ...**

praeter omnes omnium appendices, accesserunt iam recens homiliae
aliquot piæ, ante hoc tempus excusæ nusquam

Pars Aestivalis

Haimo <Altissiodorensis>

Haimo <Halberstadensis>

Coloniae, 1551

VD16 H 222

Elisabeth impletum est tempus pariendi Lu. 1

urn:nbn:de:hbz:466:1-39335

car Iohānes, qui interpretatur gratia dei, q̄a genti-
lis populus, gratia dei subueniente, saluari meruit,
non suis meritis, sed sicut Paulus dicit: Gratia dei
saluæ factæ sunt gentes. Imitemur ergo hos dei **Eph. 2.**
apostolos, ut per gratiam ipsius mereamur salua-
ri, quemadmodum & illi. Quod ipse præstare di-
gnetur, qui sine fine uiuit & regnat &c.

IN NATIVITATE SANCTI

Iohannis Baptista.

Luca. 1.

In illo tempore Elizabeth impletum est
tempus pariendi, & peperit filium. Et audie-
runt uicini & cognati eius. Et reliqua.

Non solum opera &
uirtutes sanctorū
plena sunt admi-
ratiōibus, sed etiam ipsa
uerba, quibus ad memo-
riam posterorum scribū-
tur, aliquando a myste-
rijs uacua non sunt, quod
in exordio huius lectiōis
euangelista ostendere uo-
luit, cum præcursoris dñi
natiuitatem descripturus,
ait [Elizabeth impletum

est tempus pariendi, & peperit filium.] Verbum
impletionis scriptura sacra in bonorum tantū or-
tu a c̄tu uel obitu ponere consueuit. Deniq; imple-
ti sunt dies Mariæ parere filium. Et Elizabeth im-
pletum est tempus pariendi. Et Salomon impleuit
edificare domum domini. Mortuus est autē Abra **3. Re. 9.**

VV iij

- am, uel alius aliquis patrū, senex & plenus diem.
- Gene. 25* Merito enim in operibus sanctorum impletio cōmemoratur, quia etiam in breui tēpore ad cumulum perfectionis perueniunt, sicut de uno illorū scriptum est: Consummatus in breui expleuit tempora multa, quia placita erāt deo opera illius. ¶ Vt ergo ostenderet euangelista, quantæ perfectionis præcursor domini futur⁹ esset, in ipso ortu natiuitatis eius, uerbū impletionis ponere ratum duxit. At contra dies impiorum inanes & uacui, qui licet longo tempore feliciter uiuūt, nunquam tñ ad cumulum perfectionis perueniunt De quibus Psalmista ait: Viri sanguinum & dolosi non dimidiabunt dies suos Et sicut de eorum principe p̄ beatū Iob dicitur, Antequam dies eius impleatur, peribit: & ut incaluerit sol, soluetur de loco suo. Horum umbraticam felicitatem sine perfectione transituram despexerat Psalmista, cum dicebat. Vidi impium superexaltatum, &c.
- Psal. 54.* Et audierunt uicini & cognati eius, quia magnificauit dominus misericordiam suam cum illa, & congratulabatur ei, ¶ Cōcordat autem hæc euangelistæ narratio, cum præmissa promissione euangelica. Cum enim angelus Zachariæ nasciturum Iohannē promitteret, inter cætera ait: Et erit tibi gaudium & exultatio, & multi in natiuitate eius gaudebunt. Nunc autem nato puero, euangelista adiungit, dicens: [Et audierunt uicini & cognati eius, & reli.] Merito enim uicini & cognati Elizabeth congratulabantur, non solum quod in proeecta etate filium genuisset, sed etiam quia ad similitudinem Saræ & Annæ, per re-promissionē cum accepisset. Quod superius euangelista de Za
- Iob, 6.*
- Psal. 36.*

Luc. 1.

charia & Elizabeth protulerat, quia erant ambo iusti ante deum, incedentes in omnibus mandatis & iustificationibus domini sine querela, hoc nunc in illorum operibus demonstrat, cum ait:

Et factum est, in die octauo uenerunt circumcider e puerum, & uocabāt eum nomine patris sui Zachariam. [¶] Præceptum erat in lege, ut infans recens natus, octauo die circumcideretur: ubi declaratur, cum quanto studio alia præcepta legalia obseruabant, qui etiam in huius mandati custodia tam studiosi erant. Hi autem qui conuenerant uicini & cognati, uocabant eum nomine patris sui Zachariam, ut dignitas quæ in patre sene & mutō uidebatur amissa, in filio recuperaretur. Quod autē die circumcisionis nomina pueris imponebantur, ex eo in auctoritatem credimus uenisse, quod beatus Abraam patriarcha cum signaculo circumcisionis, augmentum uel immutationem **Gen. 17** promeruit nominis.

Et respōdens mater eius, dixit: Nequaquā, sed uocabitur Iohannes.

Hæc enim a marito non didicerat, quippe qui ex eo, quod sibi filium nasci nō crediderat, mutus permanebat sed quia ille ab angelo, ista didicerat a spiritu sancto. Decebat enim ut nouæ gratiæ pro eo nouo uocaretur uocabulo, quod ei imponebat diuina electio, non autem carnalis cognatio.

Et dixerunt ad illā: Quia nemo est in cognatione tua, qui uocetur hoc nomine. Innucebant autem patri eius quem uellet uocari eum. Et postulans pugillarem, scripsit di-

gens: Iohannes est nomen eius.

Hi qui conuenerant uicini & cognati, quia nomen patris filio imponere uolebant, nec mater ad hoc assensum præbebat, quibus nutibus ualebāt, patrem mutū interrogare satagebāt. At ille postulat pugillarem, id est, stylum scriptorium, quod uerbis non poterat, literis expressit, dicens: Iohannes est nomen eius. ¶ Vbi notandum quia non dixit: Iohannes erit nomen eius, cum futurum uideret, sed Iohannes est nomen eius. Ac si diceret, Nō nos ei imponimus, quia habet uocabulum quod agnouimus, nō quod elegimus. Hoc ergo nomen non tunc primum impositum est, sed antequā nasceretur, quando a Gabriele angelo Zachariæ dictum est: Ne timeas Zacharia, exaudita est oratio tua, & Elizabeth uxor tua pariet tibi filium, & uocabis nomen eius Iohannem. Vbi magnus præcursor domini futur⁹ præmonstratus est, quando eius nomen antequam nasceretur, prædictum est. Nouum enim aliquid in eorum actibus futurum præmonstratur, quibus nomina antea a deo imponuntur, quam corporaliter nascantur: qđ de Isaac & Ismael legimus, de Salomone & Iosia, de Iohanne baptista, & de domino saluatore. Magnus ergo iste Iohannes futurus ostēditur, quia antea nominatus est quam natus. Cui illud conuenire potest, quod diuina uoce Ieremię dicitur: Priusquam te formarem in utero, noui te: & antequam exires de ualua, sanctificaui te, & prophetam in gentibus dedi te. Et illud: Dominus ab utero uocauit me, de uentre matris meę recordatus est nominis mei: & posuit os meū dominus ut gladiū acutum sub umbra manus suę. [Et mirati sunt uniuersi.]

Luc. 1.

Iere. 1.

Isa. 49.

De tali scilicet cōcordia, quod mater uerbis, & pater scriptis in nomē filij concordarent. Mirati sunt tamen maxime, cum in eorum cognatione nemo uocaretur hoc nomine. Apertum est autem illis os eius & lingua eius, & loquebatur.

Merito lingua quam infidelitas unxerat, fides absoluit, ut impleretur quod ab angelo ei dictum fuerat. Pro eo quod nō credidisti uerbis meis, eris mutus, nec poteris loqui usq; in diem quo hæc fiant. Quia enim uox clamantis in deserto nascebatur, merito in eius natiuitate lingua patris, qui prius obmutuerat, absoluitur. Loquebatur autem nō uerba ociosa uel fabulosa, sed benedicens deum. Quia cōsuetudo sanctorum est, ut cum semper benedicant dominum, maxime tunc in eius benedictione ora relaxent, quando ab aliqua tribulatione liberati fuerint. Quod hymnus trium puerorum Dn. 9. pleniter declarat, qui in camino ignis ardentis soluti deambulantes, non solum deum benedicebāt, sed etiā creaturam ad eū laudandum prouocabāt.

Et factus est timor super omnes uicinos eorum, & super omnia montana Iudææ diuulgabantur omnia uerba hæc. Quia præco iudicis nascebatur, non solum uicinis, sed etiam aliorum corda timore commouebantur: & quia audierant illum per reppromissionem angelicam de sene patre & sterili matre natum, & quia uidebant in eius natiuitate linguam patris esse solutam, non solum admiratione, uerum etiā timore corda eorū commota sunt. Vnde & dicunt: Quis putas puer iste erit? Quod est dicere: qualis est? Sed ne putares Iohānem hanc gratiam sua uirtute adeptum esse.

& non per diuinum auxilium, recte subiungitur
Etenim manus domini erat cum illo.

Manus dñi in scripturis aliquod diuinæ prote-
 ctionis auxilium significat, sicut in Psalmis legitur:
In manus tuas domine commendo spm̄ meum.

Psal. 30.

Luc. 23.

Et Zacharias pater eius impletus est spū-
 sancto, & prophetauit. Igitur quia ille natus est,
 qui non solum propheta, sed etiam plusquam pro-
 pheta futurus erat, de quo & saluator ait in euan-
 gelio: Inter natos mulierum nō surrexit maior lo-

Matt. 11.

hanne, non solum officium loquendi in eius nati-
 uitate pater recepit, sed etiam spiritu prophetiæ
 repleto, aduentum saluatoris pronunciauit. Quod
 quia uicinum futurum prospexit, prophético mo-
 re quasi iam factum narrauit, dicens:

Benedictus dominus deus Israel, quia ut-
sitauit & fecit redemptionem plebis suæ.

Vbi considerandum quod duo sunt quæ posuit
 [Visitauit, & fecit redemptionem plebis suæ.] Vi-
 sitatio quippe ad infirmos pertinet, redemptio ad
 captiuos. Visitauit ergo & fecit redemptionem ple-
 bis suæ, per aduentum suum dominus Christus, q̄
 in se credentes & a languore animæ liberauit, & a
 captiuitate diabolica perctoso sanguine redemit.
 Vnde finis huius cantici ita concluditur:

Visitauit nos oriens ex alto. Illuminare
his, qui in tenebris & in umbra mortis sedēt.

Et rel. Plebi suæ dicit, non quod hanc ueniens su-
 am inuenerit, sed quia eam uisitando & redimen-
 do suam fecerit, sicut ipse per Osee prophetam dī
 cit: **Vocabo non plebem meam, & rel. Hæc de na-**
tiuitate præcursoris domini ad literam breuiter dī

Ose. 2:

sta sunt. ¶ Spiritualiter cum Iohannis celebratur na-
 tiuitas, noui testamēti inchoatur sublimitas. A die **Mat. 12**
 bus enim Iohannis (ait saluator) regnum cælorū
 uim patitur, & q̄ uim faciunt, diripiūt illud. Con-
 gratulabantur uicini & cognati Elizabeth in na-
 tuitate Iohannis, quia gaudium natum est in cæ-
 lo angelis de ablutione iustorum, domino dicen-
 te: Gaudium erit coram angelis dei in cælo, &c.
 Siue congratulabantur uicini & cognati genitrici **Luc. 15.**
 in ortu noui pueri, quia ecclesia spiritale gaudium
 habuit, cum fidelem populum per baptismum ge-
 nuit. Concinit autem gratia noui testamenti, q̄d
 eiūsdē p̄conis circuncisio octaua die celebratur.
 Octonarius c̄m numerus ad fidem resurrectionis
 pertinet, dicente Salomone: Da partes septem, nec **Ecc̄s. 11**
 nō & octo. Et dominus Iesus Christus octaua die
 resurgēs a mortuis, nostrā resurrectionē in octa-
 ua ætate seculi futuram demonstrauit. Recte cum
 nouum testamentum inchoatur, Iohānes octaua
 die circunciditur. pulchre etiā natiuitate noui p̄-
 conis, patris lingua absoluitur, q̄a & spiritualiter
 sacerdotij dignitas, & ueteris testamenti mysteri-
 um, quod absconditum & ligatum erat, post dñi
 resurrectionem manifestatum & declaratum est.
 Hi autem qui patris nomē puero magis quam Io-
 hannem imponere uolebant, illam partem popu-
 li significant, q̄ magis ex operibus legis quam per
 fidem Christi hominem posse iustificari credebat.
 Sed mater hæc propheterico spiritu prohibet, dicens:
 [Nequaquam, sed uocabitur Iohannes.] q̄a eccle-
 sia eorum ablutionem, quos per baptismum rege-
 nerat, magis per fidem & gratiam, quam per ope-
 ra legis posse implere credit. Quod nomen Iohan

Eph. 2.
Gal. 5.

nis in nostra lingua sonare uidetur, quia gratia dei
sue in quo est gratia, interpretatur. Gratia enim dei
(ait Apollolus) salutis factae sunt gentes. Et sicut ali-
bi ait: Neque circumcisio aliquid ualet, neque praep-
tium, sed fides quae per dilectionem operatur.
Vnde spiritualiter patris nomen puero imponere
uolentibus, Petrus apostolus cum Elizabeth con-
tradicit, cum ait: Quid uultis imponere iugum super
cervices discipulorum, quod neque nos neque patres
nostri portare potuimus: sed per gratiam domini
Iesu credimus saluari, quem admodum & illi.

Actu. 15.

**IN DIE SANCTO APOSTOLO-
rum Petri & Pauli. Matthaei XVI.**

In illo tempore Venit Iesus in partes Caesaree Philippi, Et reliqua.

CAesareas tres legimus, duas in terra repro-
missionis, tertiam uero in Cappadocia. Est
enim Caesarea Palaestinae regionis, in littore
maris magni, quae prius Turris Stratouis uocabatur,
sed postea ab Herode in honorem Caesaris nobili-
us reaedificata, Caesarea est appellata. In qua idem
Herodes in honorem Caesaris magnificam domum
albo marmore construxit: ubi Herodes ab angelo
percussus, eo quod non dedisset honorem deo, con-
sumptus a uermibus, expirauit. In hac etiam Corne-
lius centurio a Simone Petro baptizatus est: in ea
uero quatuor filiarum Philippi uirginum sepulchra
usque hodie ostenduntur. Est & alia Caesarea quae-
dam in Cappadocia, de qua Lucas euangelista in
Actibus apostolorum meminit Descendit Caesa-
ream, & salutauit ecclesiam. Tertia autem Ca-

Actu. 12.

Act. 10.

Actu. 25